

До спеціалізованої вченої ради
ДФ 41.884.045 у Одеському
державному університеті
внутрішніх справ (65014, м. Одеса,
вул. Успенська, 1)

РЕЦЕНЗІЯ

***кандидата юридичних наук Баранова Сергія Олексійовича
на дисертацію Слаблюка Нікити Сергійовича на тему
«Адміністративно-правовий статус та особливості трансформації
діяльності Державної податкової служби України», подану на здобуття
наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право»***

Здобуття Україною незалежності стало рушійною силою створення, а в подальшому багаторазової реорганізації різних органів державної влади, в тому числі і податкових органів, які піддавались змінам з метою оптимізація їх діяльності. Так, в історичні періоди податкові органи мали різний статус (були як окремим самостійним органом, так і об'єднаними з іншими органами, зокрема митними), змінювали найменування, підпорядкування, суб'єктів координації, бюджетне фінансування, правове регулювання. Відбувався перехід від домінування контрольної функції податкових органів до сервісної. Збільшувалася штатна чисельність, змінювалася організаційна структура.

При цьому, як слушно зазначає автор, в окремих випадках через швидкість реорганізаційних змін у податковій сфері не вдалося визначити рівень ефективності від впровадження реформ, надати оцінку позитивних і негативних сторін. Водночас реорганізаційні процеси супроводжувалися плінністю кадрів, послабленням контрольної функції, додатковими бюджетними витратами, відсутністю плановості та стабільності.

Потреба в комплексному дослідженні адміністративно-правового статусу Державної податкової служби України та її окремих елементів, проведення

детального аналізу ефективності введених змін та вибору перспективних шляхів розвитку Державної податкової служби України, особливостей трансформації діяльності цього органу центральної виконавчої влади є запорукою формування податкової системи нового типу. При цьому, орієнтація розвитку України у європейському напрямі, стимулювання економічного зростання актуалізує необхідність такого дослідження.

Дисертаційне дослідження виконане відповідно до комплексної теми наукових досліджень Одеського державного університету внутрішніх справ «Пріоритетні напрямки розвитку реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів у державі» (реєстраційний номер 0116U006773) і наукової теми кафедри та адміністративного права та процесу («Забезпечення прав, свобод і інтересів людини в сучасних умовах адміністративно-правовими засобами», реєстраційний номер 0121U109272), що додатково вказує на значимість результатів цього дослідження.

Аналіз змісту дисертації дозволяє зробити висновок про те, що виклад основного матеріалу роботи логічно пов'язаний з метою, завданнями, об'єктом і предметом дослідження.

Дисертантом правильно визначено об'єкт і предмет пізнання, сформульовано мету роботи, що конкретизована у її завданнях. Дисертація складається з вступу, трьох розділів, що включають в себе дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

Достовірність висновків та наукових положень дисертації обумовлюється їх відповідністю тим тенденціям функціонування та розвитку національних систем права як України, так й інших європейських держав. До того ж, обґрунтованість основних наукових положень та висновків, сформульованих у дисертації, визначається проаналізованою автором значною кількістю джерел, а також правильно обраною гносеологічною основою дослідження, що включає низку принципів, підходів та методів наукового пізнання.

Розглядаючи наукову новизну дисертаційного дослідження, слід зосередити увагу на таких важливих, на нашу думку, положеннях.

Автором вперше виокремлено історичні етапи становлення й розвитку правового статусу Державної податкової служби України, зокрема: 1) етап становлення податкової інституції з відповідними профільними повноваженнями у вигляді Головної державної податкової інспекції України (1990–1996 рр.); 2) етап формування прототипних правових засад діяльності Державної податкової адміністрації України (1996–2000 рр.); 3) етап модернізації окремих елементів адміністративно-правового статусу профільної податкової інституції – Державної податкової служби України (2000–2010 рр.); 4) етап декларативного формування уніфікованого митно-податкового органу та його інституційного підпорядкування (2011–2018 рр.); 5) етап трансформації в межах ідеї втілення принципів належного урядування в діяльності Державної податкової служби України (з 2018 р. й дотепер).

Грунтовним видається визначення дисертантом поняття «трансформація діяльності Державної податкової служби України» як комплексний і поступовий процес становлення, розвитку, модернізації та перетворення організаційно-правових форм податкових органів, зміни їх назв, підпорядкування, функціонального призначення, шляхів взаємодії, чисельності працівників, фінансування, матеріально-технічного забезпечення тощо.

Автором надано трактування поняття «механізм реалізації методів у діяльності Державної податкової служби України», під яким запропоновано розуміти систему правових та організаційних засобів, інструментів, способів і прийомів, завдяки яким відбувається безпосередній вплив суб'єктів управління та їх посадових осіб на об'єкти управління задля виконання завдань, покладених на Державну податкову службу України та її органи.

Автором удосконалено понятійний апарат, зокрема визначення поняття «адміністративно-правовий статус Державної податкової служби України», під яким запропоновано розуміти правове становище центрального органу державної виконавчої влади у сфері реалізації державної податкової політики та державної політики з адміністрування єдиного внеску на

загальнообов'язкове державне соціальне страхування, на який покладено функції і завдання щодо здійснення системної нормативно визначеної діяльності, зумовленої на сучасному історичному етапі публічно-сервісним характером адміністрування податків, що вирізняється особливим функціональним призначенням, специфічною організаційною побудовою та системою організаційно-управлінських взаємозв'язків.

На основі вищезазначеного, можна зробити висновок, що сформульовані у дисертації наукові положення, висновки та рекомендації мають належний рівень обґрунтованості та достовірності.

Дисертація Слаблюка Нікити Сергійовича на тему «Адміністративно-правовий статус та особливості трансформації діяльності Державної податкової служби України» містить результати власних досліджень здобувача. Використання ідей, текстів, висновків, результатів інших авторів оформлені належним чином з посиланням на відповідне джерело, що дозволяє зробити висновок про аввідсутність порушень академічної доброчесності.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що вони становлять науково-теоретичний та практичний інтерес та можуть бути використані у різних сферах. Зокрема, у науково-дослідній сфері – як основа для подальших наукових досліджень проблемних питань адміністративно-правового статусу Державної податкової служби України. У правотворчості – для підготовки пропозицій щодо вдосконалення законодавства, яким урегульовано питання адміністративно-правового статусу Державної податкової служби України. У навчальному процесі – під час викладання студентам закладів вищої освіти дисциплін «Адміністративне право», «Податкове право», «Митне право», у підготовці підрозділів підручників та навчальних посібників із відповідного навчального курсу, а також статей і наукових повідомлень.

Заслуговує на схвальну оцінку і повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в опублікованих працях. Основні положення роботи знайшли відображення у 9 наукових

статтях, з яких 5 – опубліковані у вітчизняних виданнях, що визнані як фахові з юридичних наук, 1 – у міжнародному виданні, а також у 3 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Разом із тим, окремі положення дисертації є недостатньо аргументованими, дискусійними або такими, що потребують додаткового обґрунтування, у зв'язку з чим можливо сформулювати наступні зауваження.

1. Автором проаналізовано досвід побудови податкових органів різних країн світу, внаслідок чого зроблено висновок, що процеси інтеграції та глобалізації, а також синхронні податкові реформи роблять податкові системи різних країн світу однотипними. На основі досвіду Королівства Швеція та Сполучених Штатів Америки доведено необхідність посилення в Україні організації та проведення Державною податковою службою України масово-роз'яснювальної і просвітницької роботи, спрямованої на запобігання можливим податковим правопорушенням. Однак, враховуючи вектор спрямування розвитку держави у європейському напрямку, робота виграла б за рахунок додаткового аналізу та порівняння спільних та відмінних рис податкових органів європейських країн та України.

2. Цікавим видається висновок автора про необхідність введення в організаційно-штатну структуру Державної податкової служби України посади заступника служби з питань дотримання прав платників податків. Доречною би була конкретизація основних завдань та мети діяльності особи, що займатиме таку посаду, її посадових обов'язків та вимог до кандидата на займану посаду.

Проте, висловлені зауваження носять, в першу чергу, рекомендаційний характер і не знижують загальної позитивної оцінки даного дисертаційного дослідження, яке є завершеною науково-дослідницькою роботою, виконаною на належному науковому рівні. Автор провів плідне дослідження, продемонструвавши своє вміння глибокого аналізу наукових проблем у важливому напрямку науки адміністративного права.

Дисертаційне дослідження Слаблюка Нікити Сергійовича на тему «Адміністративно-правовий статус та особливості трансформації діяльності Державної податкової служби України» відповідає вимогам Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167, Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 4, а її автор заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право».

Рецензент:

**кандидат юридичних наук,
доцент, доцент кафедри
адміністративного права та
адміністративного процесу
Одеського державного університету
внутрішніх справ**

Сергій БАРАНОВ